

Az MNK területén tevékenykedő Honi Légvédelmi és Repülő, valamint hátországvédelmi és HM közvetlen csapatok, intézetek háborús anyagi biztosításának rendszere, annak megtervezése, végrehajtása és a további korszerűsítés lehetőségei

*Galambos János alezredes
és Báthy Sándor őrnagy*

A haditechnikai eszközök ugrásszerű fejlesztése, a hadászati-hadműveleti célok gyors elérésére való törekvés feltételezi a szembenálló felek erőinek, eszközeinek hátországi katonai, polgári objektumainak, közlekedési hálózatának teljes mélységben történő pusztítását.

Figyelembe véve a NATO hadászati-hadműveleti elgondolásait, hazánk földrajzi helyzetét, levonhatunk egy olyan általános érvényű következtetést, hogy hazánk területén levő katonai és polgári objektumokat, közlekedési hálózatot úgy hagyományos, mint tömegpusztító fegyverek alkalmazását tekintve az ellenség egyidőben teljes mélységben tüzzel és légi úton szállított összefegyvernemi, valamint diverzáns csoportokkal tervezi és képes is pusztítani.

Mindezeket figyelembe véve a hátországban tevékenykedő csapatok általános rendeltetésüket tekintve is feszített harcselekményekre, ezzel párhuzamosan gyors manőverezésre lesznek kényszerülve. Emellett a harceljárás módjának függvényében a hátországban tevékenykedő csapatok egyrésze az esetek többségében az MN elvonuló csapatok harcászati zónájában is önállóan vagy együttműködve az összefegyvernemi hadosztályokkal, ezredekkel harcolni kényszerülnek a betört ellenség megsemmisítése, az adott országrész megtartása és saját objektumaik megvédése érdekében, a csapatok és intézetek egyrésze kényszerülni fog a gyakori diszlokáció váltására, egyes esetekben evakuálásra is.

Az MN elvonuló szárazföldi csapatok sikeres rámadó harcselekményei esetén a közlekedési helyreállító, szállító, a mozgó egészségügyi és más nem hadtápcapatoknak is nagyobb, nagytávolságú menetek végrehajtása után külön feladatok végrehajtására is fel kell készülni.

A fentiekben kívül a repülőcsapatokat illetően a repülőterek rombolása esetén, de még anélkül is kényszerülni fognak a szövetséges csapatokkal közös repülőterekről tevékenykedni. Egyes esetekben előre nem tervezett kisebb-nagyobb repülőkötelékeket fogadni és kiszolgálni.

Az anyagi eszközökben bekövetkezett veszteségek kényszerítően fogják megkövetelni az anyagi eszközökkel történő manőverezést a csapatok és intézetek között.

A közlekedési hálózat, de elsősorban a fontosabb hidak várható rombolása 3-5 napra is szüneteltetheti, illetve minimumra csökkentheti az anyagok utánszállításának lehetőségeit.

A fentieket figyelembe véve az anyagi biztosítást az alábbi követelmények figyelembevételével *célszerű megszervezni*:

- az anyagi készleteket a hadművelet kezdetére a repülőtereken, tüzelőállásokban, háborús működési helyeken és azok közelében decentralizáltan lehetőleg zárt fedezékekben és kőépületekben olyan mennyiségben célszerű felhalmozni, hogy azok nagymérvű utánszállítás nélkül a repülő hajtóanyagból legalább 8-10 napra biztosítsák a harctevékenységek végrehajtását, egyes anyagokból pl.: élelem (romlandó kivételével), ruházat, gk. benzin és gázolaj, egészségügyi anyagok – célszerű ha ezekből a készletekből a kiképzési készleteket is beszámítva elérik az egyhavi készletet (kivételezve azokat a szervezeteket, amelyek az MNK nyugati határának közelében diszlokálnak és várható az esetleges hátratelepitésük, ezek anyagi készleteit a háború kezdetén elegendő félhavi szükségletig feltölteni, majd a támadó hadműveletbe történő átmenet után kiegészíteni);

- a békében nem élő „M” elrendelésekor megalakításra kerülő csapatok részére a megalakulás után célszerű a népgazdaságból beérkező anyagokból, központi raktárak készleteiből, a polgári objektumok igénybevételével (iskolák, kulturházak, termelőszövetkezetek üzemanyag tárolói, ÁFOR stb.) a maximális készleteket a békében élőkhöz hasonlóan megalakítani, ezzel csökkenteni a központi raktárak leterheltségét, fokozni az anyagok decentralizált elhelyezésének mennyiségét, így a közlekedési hálózat rombolása esetén is nagyobb lehetőség lesz a fennakadás nélküli anyagi ellátásra;

- a nagytávolságú meneteket végrehajtó, továbbá a közlekedési építő és helyreállító csapatok, szállító zászlóaljok, mozgó egészségügyi csapatok mozgó készleteit – anélkül, hogy e célból az állandó harcckészültség időszakában készleteket hoznánk létre – szükséges az MN elvonuló csapatai mozgókészletei szintjéig, vagy ahhoz jobban közelítve feltölteni, a háborús működési helyük, illetve harcckészültségi körleteik elfoglalása után olyan számvetéssel, hogy az alapvető anyagokból legalább egy-két forduló végrehajtására elegendő készletekkel rendelkezzenek. E készletek lehetnek a csapatok szállítóterein, illetve földre vagy polgári épületbe betárolva a háborús működési helyeken, illetve a harcckészültségi körletben;

- a hadművelet alatt felhasznált készletek pótlását azokra az anyagokra vonatkozóan, amelyekből 8-10 napra elegendő készleteket sikerült létrehozni 2-3 naponként, ettől nagyobb készletek esetén kéthetenként is elegendő az eredeti, illetve annak 75-80%-os szintjére feltölteni a csapatok igénylése alapján.

A hátrországban tevékenykedő csapatok harctevékenysége biztosításához szükséges anyagok tervezése az elvonuló csapatokéhoz hasonlóan két alapvető időszakot ölel fel:

Az első időszak a magasabb harcckészültségbe helyezési és mozgósítási feladatok végrehajtásához szükséges anyagok biztosítására és az elrendelt mozgó készletek megalakítására, a kiképzési készletek számbavételére, a készletek decentralizálására irányul. Az ezzel kapcsolatos tervezési feladatokat az állandó harcckészültség időszakában, az érvényben levő harcckészültségi és mozgósítási intézkedések, utasítások, ellátási normatívák alapján és a várható alkalmazást fi-

gyeembe véve olyan számvetéssel kell végrehajtani, hogy a csapatok a háborús működési helyük elfoglalása érdekében a mozgókészleteiket még részben se használják fel, ezen túlmenően is csak a harcfelelő megkezdésekor kerüljön sor a mozgó készletek felhasználására, ha az előzőleg említett anyagokból nem sikerült a 8-10 napi, illetve a havi készleteket létrehozni.

A csapatok készletléti és a magasabb harckészültségi rendszerhez kapcsolódó mozgósítási idejének, továbbá az érintett központi raktárak leterheltségének figyelembevételével a készletek létrehozhatók a magasabb harckészültségi feladatokkal összhangban, vagy a háborús működési hely, illetve a harckészültségi körlet elfoglalása után.

A második időszak, amely az elrendelt mozgó és kiegészítő készletek meglétéből kiindulva legalább 6-7 napos harctevékenységre elegendő anyagot foglal magába – hasonlóan a szárazföldi csapatokéval – ugyancsak az állandó harckészültség időszakában történik és a harctevékenység előkészítő időszakában kerül pontosításra, az adott helyzetnek és követelményeknek megfelelően. Eltérő sajátosság az elvonuló szárazföldi csapatok *anyagi biztosítási elveitől az alábbiak:*

- a nem romlandó élelmezési anyagok felvételzése alapvetően továbbra is a közeli polgári vállalatoktól történik, figyelembe véve a működő kisegítő gazdaságok termékeit is;

- a ruházat tisztításával, mosásával kapcsolatos bécék elvck alapvetően nem változnak;

- az egyéb anyagok egyrészének biztosítása továbbra is a polgári vállalatoktól pénzvásárlással történhet;

- a felhasznált készletek pótlása egyes anyagokra vonatkoztatva csak a 2-3 napos harctevékenység végén, illetve csak két hetente vagy még akkor sem szükséges.

E periódus anyagi biztosításának tervezésével az elvonuló szárazföldi csapatok anyagi biztosításhoz hasonlóan a szövetséges hadseregekben érvényes elvet célszerű figyelembe venni, amely meghatározza, hogy a hadművelet (harctevékenység) teljes anyagi szükséglete *összetevődik:*

- a hadművelet előkészítése és végrehajtása alatti felhasználásból;

- az ellenség tevékenysége következtében lehetséges veszteségből (egy 6-7 napos szünet nélküli harctevékenységi időszaka alatt ez elérheti a 25-30%-ot is);

- a hadművelet végére elrendelt készletből (ez lényegében a meghatározott mozgó és kiegészítő készletek 70-75%-a, esetenként 80%-a).

A levezetett gyakorlatok és az elvégzett számvetések tapasztalatai szerint az alábbi közepes fogyasztási normákkal számolharunk egyes csapatoknál és intézeteknél (naponta).

Megnevezés	Benzin ja	Gázolaj ja	Re. hajtó- ag. ja
honi vadász repülő csapatoknál	0,25-0,35	0,4-0,5	2,0-4,0
csapat repülő szerveknél	0,4 -0,5	0,5-0,6	1,5-2,0

Megnevezés	Benzin ja	Gázolaj ja	Rc. hajtó- ag. ja
rakéta csapatoknál	0,15–0,25	0,3–0,4	
rádiótechnikai csapatoknál	0,2 –0,3	0,4–0,5	
területvédelmi csapatoknál	0,1 –0,15	0,1–0,15	
közlekedési építő és helyreállító csapatoknál	0,3 –0,4	0,4–0,5	
szállító csapatoknál	0,6 –0,7	0,6–0,7	
mozgó egészségügyi csapatoknál	0,2 –0,3	0,2–0,3	
bázisok, raktárak, stacionér cü. szervezeteknél srb.	0,1 –0,11	0,1–0,11	

Ezek a tapasztalatok arra hívják fel a figyelmünket, hogy egy seregtesten belül azokat az általános számvetési normatívákat, amelyek az elvonuló csapatoknál jól beváltak itt igen óvatosan lehet alkalmazni, mivel a hátszországban tevékenykedő seregtestek csapatai technikai felszereltsége és feladatai seregtesten belül is élesen eltérnek egymástól. Azonos szerkezetű, típusú csapatok, a honi légvédelmi hadtest alárendeltjeit kivéve szinte nem léteznek. Ezt bonyolítja még az is, hogy a seregtesten belül a csapatok feladatai is igen eltérő sajátosságokkal rendelkeznek. Ezek megkövetelik a csapatonkénti differenciált számvetések elvégzését.

A felhasznált anyagi készletek pótlásának forrásai az *alábbiak lehetnek*:

- a csapatok tevékenysége körletében felhalmozott készletek;
- központhadtáp kijelölt raktárai, raktárrészlegei;
- kijelölt polgári vállalatok, raktárak;
- a szervezetek egyrészének továbbra is üzemelő kiegészítő gazdaságok.

Az anyagellátás, rendszerét tekintve egytagozatú, melynek lényege, hogy a csapatok saját járműveikkel vételeznek, egyes anyagok vonatkozásában a kiszállítás (repülő hajróanyagok) pedig a központhadtáp vasúti, egyes esetekben gépkocsi szállító eszközeivel történik a központi raktáraktól, kijelölt polgári vállalatokról, raktáraktól közvetlenül a csapatokhoz.

A gyakorlatok tapasztalatait figyelembe véve – megítélésünk szerint – szakítani célszerű azzal az elgondolással, hogy a repülő hajtóanyagok csapatokhoz történő eljuttatása teljes mértékben vasúton fog lebonyolódni. Az ellenség haditechnikai eszközei korszerűsítése és a tervezett további korszerűsítésből kiindulva ez az elmélet ma már csak 60–70⁰₀-ban, öt év múlva előreláthatóan csak 40–50⁰₀-ban állja meg a helyét.

A hátszországban tevékenykedő csapatok háborús ellátásának jelenlegi utaltsági rendszere általában háborús ellátási utaltsági tervekben kerül rögzítésre. Ennek lényege, hogy a csapatok diszlokációját, háborús működési helyét, továbbá a központi raktárak háborús diszlokációját és az ellenség várható tevékenységét az ország földrajzi adottságát figyelembe véve, viszonylag egymástól elkülönülő ellátó körzetek alakíthatók ki. E körzeteken belül nem minden csapat,

intézet közvetlenül a központi raktártól vételez, hanem úgynevezett bázisalakulatoktól, amelyekhez a közelben levő kisebb alakulatok, szervek utalhatók el-látásra.

A háborús ellátás utaltsági terveit a szervezeti, de alapvetően a diszlokációs változások függvényében az állandó harcckészültség időszakában folyamatosan pontosítani szükséges, egyes esetekben azokat célszerű átdolgozni.

A tervből célszerű, ha a seregtettek differenciáltan kivonatokat készítenek és az alárendeltek részére megküldik, melynek tartalmát az egységek parancsnokai és hadtáphelyettesei megismerhetik. Ha a parancsnoki és hadtáphelyettesi besorolásban változás áll be az új parancsnokkal, hadtáphelyettesssel annak tartalmát feltétlenül szükséges megismertetni.

A magasabb harctevékenység elrendelésekor a helyzetnek megfelelően a háborús ellátás utaltsági terve ha szükséges pontosításra kerülhet. A harcscselekmények alatt a terv a csapatok tevékenységének megfelelően kerül folyamatosan pontosításra.

A hátszágban tevékenykedő seregtettek és HM közvetlen csapatok egy része úgynevezett háborús működési hely helyett, harcckészültségi körletekben kezdi meg háborús tevékenységét. Természetesen ezek a csapatok – miután általában helyzetüket változtatják – többnyire nem szereplnek a háborús ellátás utaltsági tervben, ellátásuk más utaltsági tervnek megfelelően történhet, általában azzal a módszerrel, mint az elvonuló csapatoké. A harcckészültségi körletek elhagyása után a kapott feladattól függően kerülhet ellátásuk megszervezésre, alapvetően az elvonuló csapatok ellátási rendszerében vagy külön terv alapján. Egyes csapatoknál a fegyveres küzdelem végéig is érvényben maradhat a harcckészültségi körlet utaltsági rendszere.

A hátszágban tevékenykedő csapatok háborús anyagi utaltsági rendszere alapvetően kiforrott, de ez nem jelenti azt, hogy nincsenek feladataink a további korszerűsítések érdekében. Véleményünk szerint a megbízhatóbb anyagi biztosítás érdekében célszerű volna az alábbiakat megvalósítani:

- tovább növelni a több anyagféleséget tároló vegyesraktarak számát, ezzel biztosítani, hogy egy helyen az alapvető hadtápanyagokat az érintett szervek megkaphatják;

- a bázisalakulatok várható tevékenysége körletében, vagy annak közelében a polgári objektumok igénybevételével az anyagok felhalmozását a magasabb harcckészültség időszakában célszerű végrehajtani a népgazdaságból beérkező, vagy a központi raktárak készleteiből;

- az ország területét három alapvető részre (Dunántúl, Duna-Tisza köze és Tiszántúl területre) és ezeken belül két-két ellátó körzetre volna célszerű felosztani és ennek megfelelően a vegyesraktarakat kialakítani még olyan módszerrel is hogy az MN részére elrendelt magasabb harcckészültség után – természetesen ezt előre megtervezve – polgári objektumok felhasználásával történne ez meg (1. sz. melléklet);

- ha alaposan számvetjük a vasúti szállítás akadályoztatása esetén a felhasznált repülő hajtóanyagok utánpótlásának lehetőségét akkor rájövünk arra, hogy a légvédelmi és repülő csapatok érdekében célszerű volna a szállítótér növelése.

(Melléklet a folyóirat végén található.)